

Baba Basra Sources 17

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

הקובע זמן לחברו ואמר לו פרעתיק בתוך זמני אינו נאמן ולואי שיפרענו בזמנו, פירש גאון ז"ל דוקא קובע אבל בסתם מלוה אף על גב דאמר' סתם מלוה ל' יום וכדתיני' בפ"ק דמכות (ג' ב') המלוה את חברו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום אפ"ה אם אמר פרעתיק תוך ל' יום נאמן דכיון שלא קבע לו זמן ל' יום בפירוש מכסיף ופרע תוך ל', והיינו דקאמר הקובע זמן ואילו אפי' בסתם מלוה כן לישמענין בסתם מלוה וכ"ש בקובע, ולולי שאמרה גאון ז"ל והסכימו בכך כל האחרונים הייתי אומר דה"ה בסתם מלוה, ותדע לך מדאקשינן עליה דר"ל מהא דתנן עד ד"א מחייבין אותו בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ומאי קושיא דבכל כי האי מודה בה ר"ל דהא לא קבע לו חברו זמן עד שיגמור כל הארבע אמות ואדרבא הוא תובעו ורוצה שיבנה עמו מיד, והא דנקט לה ר"ל בקובע זמן ולא נקט לה בסתם מלוה משום דההיא לא פסיקא לן דהא במנהגא תליא מילתא כדתיניא בתוספתא דבבא מציעא המלוה את חברו סתם אין פחות מל' יום ובמדינה שנהגו בפחות מיכן או ביתר מיכן אין משנין ממנהג המדינה, כנ"ל:

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

אבל הרא"ש ז"ל כתב דוקא קובע זמן והא דפר"ך ממתניתין בחזקת שנתן אף על פי דהתם לא קבע ליה זמן כיון דסלקא דעתך דלא נתחייב כלל עדיף טפי מקביעות זמן. עד כאן:
תוס' הרא"ש

תלמוד בבלי מסכת מכות דף ג עמוד ב

תנא: המלוה את חברו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום. סבר רבה בר בר חנה קמיה דרב למימר: ה"מ במלוה בשטר, דלא עבד איניש דטרח דכתב שטר בציר מתלתין יומין, אבל מלוה על פה לא; אמר ליה רב, הכי אמר חביבי: אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה. תניא נמי הכי: המלוה את חברו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום, אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה. אמר ליה שמואל לרב מתנה: לא תיתיב אכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא, מנא הא מילתא דאמור רבנן: המלוה את חברו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום, אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה? א"ל, דכתיב: קרבה שנת השבע שנת השמטה, ממשמע שנאמר קרבה שנת השבע, איני יודע שהיא שנת שמטה? אלא מה תלמוד לומר שנת השמטה? לומר לך: [יש] שמטה אחרת שהיא כזו, ואיזו זו? המלוה את חברו סתם, שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום, דאמר מר: שלשים יום בשנה חשוב שנה

חדושי הריטב"א מסכת מכות דף ג עמוד ב

דאמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה, פי' ואפילו למ"ד במס' ר"ה (י' א') דיום אחד בשנה חשוב שנה בהא מודה דהוי שלשים יום שאין אדם לזה מחבירו לפרוע ליומא אחרי. ומכאן מביא מורי הרא"ה ז"ל ראיה לדברי רש"י ז"ל שסובר דדוקא סתם מלוה שלשים יום לפי שניתנה להוצאה ולא הדרא בעינא,

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

ואמר לו פרעתיק בתוך זמני. מדלא קאמר ואמר לו בתוך זמני פרעתיק, משמע דלאו בתוך זמן הם עומדין ומדקא מיבעיא לן לקמן תבעו לאחר זמנו וכו' משמע דהכא לאו בעומדין אחר זמן עסקינן לפיכך פירשו מקצת רבותינו ז"ל דהכא בשבא עליו ביומא דמשלם זמניה ואמר לו פרעתיק בתוך זמני ואינו נאמן, ואף על גב דאי אמר ליה פרעתיק האידינא בזמני נאמן כדקיי"ל בפ' השואל, לא מהני ליה האי מגו במקום חזקה, דרובא דאינשי לא פרעי ביומא דמשלם זמן, והיינו דא"ר שמעון בן לקיש ולואי שיפרענו בזמנו כלומר שיפרענו היום שהוא יומא דמשלם זמניה, וכן כתב הראב"ד ז"ל ואין דעתי מקבלת לא הפירוש הזה ולא הדין הזה, שהיה להם בגמרא לפרש ולא לסתום, אלא הכי קאמר ליה פרעתיק כבר אף על פי שהוא תוך זמני, והיינו דלא קאמר ריש לקיש הקובע זמן לחבירו ותבעו בתוך זמנו ואמר לו פרעתיק, דלא מדכרינן תביעה דמלוה בתוך זמן, אלא לזה הוא דקאמר ליה פרעתיק והקדמתי לפרוע בתוך זמני, ולקמן בלאחר זמן קאמרינן תבעו לאחר זמנו ולא קאמר לישנא דריש לקיש אמר לו לאחר זמנו פרעתיק בתוך זמני מהו, דהתם שייכא תביעה בלאחר זמן.

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

גמ'. א"ר שמעון בן לקיש, הקובע זמן לחבירו וא"ל פרעתיק בתוך זמני אינו נאמן. פי' שקבע לו זמן בפני עדים. שאם אין שם עדים על ההלואה, או על קביעת הזמן²⁴⁴, הרי יש כאן מיגו דאי בעי אמר להד"ם, א"נ לא קבעת לי

זמן. ועוד מיבעיא לן לקמן בשמעתין²⁴⁵, אי אמרינן מיגו במקום חזקה, ולא פשטינן לה מדר"ל. ומדקאמר ואמר לו פרעתין בתוך זמני, ולא קאמר ואמר לו בתוך זמני²⁴⁶, פרעתין, משמע דמיירי כגון שתבעו לאחר²⁴⁷ זמנו, והוא טוען פרעתין בתוך זמני. וק"ל, א"כ היינו בעייתא דאיבעי לן בשמעתין, תבעו לאחר זמנו וא"ל פרעתין בתוך זמני מהו מי אמרינן מה לי לשקר במקום חזקה או לא, ומ"ט לא פשטינן ליה מדר"ל. וי"ל, משום דאיכא לאוקמי להא דר"ל בדליכא מיגו, כגון שיש עדים שהיו [עם] המלוה²⁴⁸ משהגיע זמנו לפרוע עד שתבעו זה, ויודעים שלא פרעו אחר שהגיע זמנו. וכ"ת, מ"ש דנקיט ר"ל מילתיה בתבעו אחר זמנו, וצריכין דבריו להעמידם בשיש עדים שלא פרעו משהגיע זמנו, ולא נקט לה למילתא בבא בתוך זמנו, וא"ל פרעתין. לא היא, דלאו אורחא לתבוע בתוך הזמן, וכיון דחבריה לא תבע ליה, איהו נמי לא עביד דאתי קמיה ולימא ליה פרעתין, להכי נקיט מילתיה כשתבעו אחר הזמן. וי"מ דהא דר"ל דתבע ליה ביומא דשלים זמניה וא"ל פרעתין בתוך זמני. ואפי' אי אמרינן מיגו בתבעו לאחר זמנו, שאני הכא, דכיון דפרעון ביומא דשלים זמנו לא שכיח, וריע טענתיה, לא מיהמני ליה במיגו דאי בעי טעין ההיא טענה, אף על גב דאי טעין בהדיא שפרעו ביומא דמישלם זמנו מיהמן²⁴⁹, כדאסיקנא בפ' השואל²⁵⁰.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

גמרא הקובע זמן לחברו ואמר לו פרעתין בתוך זמנו אינו נאמן ולואי שיפרענו בזמנו ותדע לך מדאקשינן עליה דריש לקיש מהא דתנן עד ארבע אמות וכו' ומאי קושיא דבכל כי הא מודה בה ריש לקיש דהא לא קבע לו חברו זמן עד שיגמור כל הארבע אמות ואדרבה הוא תובעו ורוצה שיבנה עמו מיד. והא דנקט לה ריש לקיש בקובע זמן ולא נקט לה בסתם מלוה משום דההיא לא פסיקא לן דהא במנהגא תליא מלתא כדתניא בתוספתא דמציעא המלוה את חברו בסתם אין פחות משלשים יום ובמדינה שנהגו בפחות מכאן או יותר מכאן אין משנין ממנהג המדינה כן נראה ליה. הרשב"א ז"ל:

רא"ש

חדושי הר"ן מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

ואמ' לו פרעתין - ליכא לפרושי דבתבעו אחר זמנו עסיקי' ואמר לו פרעתין בתוך זמני, דאי הכי היינו בעיין דלקמן בסמוך אי אמרי' מה לי לשקר במקום חזקה או לא, וליכא למימ' נמי דבתבעו בתוך זמנו ואמ' לו פרעתין, דא"כ הכי ה"ל למימ' ואמ' ליה בתוך זמני פרעתין, מדקאמ' פרעתין בתוך זמני משמע דלא בגו זימנא קאי השתא, לפיכ' פירושה דבשתבעה ביומא דמשלם זימניה ואמ' לו פרעתין בתוך זימניה עסיקי', דאע"ג דאסיקנא בפ' השואל דעביד איניש דפרע ביומא דמשלם זימניה, היינו דאי טעין דבההוא יומא פרעיה מהימן, אבל לא אמרי' ביה מיגו במקום חזקה, משום דלאו מיגו מעלי הוא, דמכסיף למימ' עכשו פרעתין, דבבו ביום לא משתלי, הילכך ניח' ליה טפי למימ' דבתוך זמנו פרעו, אבל ההיא דלקמן כשתבעו לאחר זמנו, דבההיא הוא דקא מיבעי' לן אי אמרי' מיגו במקום חזקה או לא, אבל הרמב"ן ז"ל פי' דבתוך זמנו עסיקי', וה"ק פרעתין אף על פי שהוא תוך זמני, אבל תבעו ביומא דמשלם זימניה כיון דנאמן לומר פרעתי היינו בעיין דלקמן דתבעו אחר זמנו, דכי היכי דאחר זמנו מהימן משום מיגו הכי נמי ביומא דמשלם זימניה, דאם אית' דביומא דמשלם זימניה איירי ובעי למימר דאינו נאמן אף על גב דאיכא מיגו, ה"ל לפרושי בהדיא.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק א סימן ט

והלכתא כר"ל ואפי' מיתמי. ואף על גב דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה. חזקה דלא עביד איניש דפרע בגו זימניה. ואפי' מיתומים קטנים. דכי היכי דלא פרע איניש בגו זימניה ה"נ לא מיתפיס צררי בגו זימניה. וה"ר יונה ז"ל כתב דאע"ג דלא חיישינן לפרעון בגו זימניה לצררי חיישי' אף בגו זימניה^א דמשכון עביד איניש דמתפיס אף בתוך הזמן ואף בשעת הלואה' ולהכי לא פי' טעמא דאין נזקקין משום פרעון אלא משום צררי לאשמועי' דאף בתוך הזמן אין נפרעין ולא נהירא ליה' דלא שכיח כלל להתפיס צררי בתוך הזמן. ואפי' לאביי ורבא דאמרי אם יזדמנו מעות ללוה תוך הזמן זימנין דפרע לפי שירא שמא יוציא המעות וכדאתי זימניה טריד ליה. אבל מה צריך להקדים וליתן לו אחד מחפציו בתוך הזמן. אם יגשנו בזמנו עוד יש שהות ליתן לו אחד מחפציו. אבל לצררי חיישי' גבי יתמי אחר הזמן דמלתא דשכיחא היא כשהמלוה נוגש ללוה הוא מרויח לו זמן ע"מ שיתן לו משכון שיהיה בטוח ממעותיו. הלכך לא גבי מיתמי עד דגדלי שמא ימצאו עדים שהתפיס אביהן צררי ולהכי נמי אמרינן טעמא משום צררי ולא משום פרעון דחשש פרעון אינו מספיק אלא לענין שבועה ולא לדחות הפרעון עד שיגדלו. משום דאם איתא דפרע אבוהון הוה מהדר ליה שטרא. ולא חיישינן שמא יבואו עדים שפרע והניח השטר בידו דמלתא דלא שכיחא היא. וכי תימא אי מגבי מיתמי קטנים הוה ליה למימר אף על גב דאמר מר אין נזקקין לנכסי יתומים אא"כ רבית אוכלת בהן דאיירי בקטנים אבל ההיא^ב דהבא ליפרע מנכסי יתומים איירי אפילו בגדולים. וי"ל דאי הוה נקיט דאין נזקקין הוה אמינא דגבי בשבועה כדין הנפרע מן היתומים. להכי נקט הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה לאשמועי' דהכא לא צריך שבועה. וא"ת והא אשכחן גבי אלמנה דחיישינן לצררי אפי' בתוך הזמן דתנן בפ' השולח (דף לד ב) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומין אלא

בשבועה וטעמא משום דחיישי' להתפסת צררי אף על פי שלא הגיע זמן הכתובה דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים. וי"ל דשאני אלמנה כיון דבתנאי ב"ד אית לה חיישי' לצררי אפי' בתוך הזמן כדאמרי' בכתובות פרק הנושא (דף קב ב) בנותיו כיון דבתנאי ב"ד קאכלי אימור צררי אתפסה. בת אשתו כיון דלאו בתנאי ב"ד קאכלה לא חיישינן לצררי. וריצב"א תירץ דבכתובה נמי לא חיישינן לצררי תוך זמנו אלא שכיב מרע סמוך למיתתו אורחיה להתפיסה צררי כדי שלא תתבזה אלמנותו בב"ד. ובזה מתורץ מה שמקשה ר"י בפרק מי שמת (דף קנח א) אהך מתני' דנפל הבית עליו ועל אשתו למ"ד נכסים בחזקת יורשי האשה היכי גבו דאף אם מת הבעל תחלה לא היתה גובה כתובה בלא שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו. ולהאי שינויא ניחא דכיון דנפל הבית עליו ולא מת מתוך ישוב הדעת לא חיישינן שמא התפיס צררי כשהיה בריא לכך אינה צריכה שבועה.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

ואיפסיקא הילכתא כריש לקיש ואפילו מיתמי. ואף על גב דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים וכו', פירוש אפילו הבא ליפרע מהם בשטר לא יפרע אלא בשבועה, חזקה לא עביד איניש דפרע בגו זמניה ואפילו במלוה על פה גבי, ושבועה נמי לא בעי ונראה לי דאפילו מיתומים קטנים נמי גבי, ואף על גב דקיימא לן אין נזקקין לנכסי יתומים קטנים, הא קיימא לן טעמא משום מיחש לצררי ובתוך זמן לא חיישינן לצררי ולא לשובר נמי, והוה ליה כחייב מודה אי נמי שמתה ומית בשמתיה דגבי מקטנים כדקי"ל במסכת ערכין (כ"ב א'), וכן מצאתי לרב רבי יהודה הנשיא אלברגלוני ז"ל, ובדין הוא דהוה לן למימר הכא ואף על גב דאמר מר אין נזקקין לנכסי יתומים [נ"א יתומים קטנים] וכו', אלא רבותא קמשמע לן דאפילו שבועה לא בעי ואילו איכא למיחש למילתא כלל ודאי מידי שבועה לא נפיק, ועוד דלא פסיקא ליה דאיכא מאן דאמר התם טעמא דאין נזקקין משום דיתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו, והיינו טעמא דלא אמרינן התם איכא בינייהו תוך זמן משום דלא פסיקא ליה הלכתא דריש לקיש, ועוד דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מרוותא דשמעתא דהתם עבדינן כאביי ורבא. ואי קשיא לך ההיא סוגיא דגרסי' בפרק שום היתומים דמקשינן כמה תיובתא למאן דאמר אין נזקקין לנכסי יתומים ומפרקינן בשחייב מודה אי נמי בבעל חוב גוי, ולא מפרקינן בשמת תוך זמן, ההיא נמי לא קשיא דניחא ליה לתרוצי אליבא דרב הונא בריה דרב יהושע דמפרש התם טעמא דמילתא, וממילא נמי שמעינן לשמת תוך זמן כיון דקיימא לן לדידן כריש לקיש, אלא דרויחא ליה נקט.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

המלוה את חברו וקבע לו זמן לפרוע ליום פלוני בין שקבעו בשעת הלואה בין שקבעו לאחר הלואה ואמר לו בתוך זמנו פרעתיך אינו נאמן ובעל חוב גובהו שלא בשבועה אף על פי שהוא מלוה על פה חזקה אין אדם פורע בתוך זמנו ואפילו מת לוה גובה מן היתומים שלא בשבועה ואף על פי שכתבת אשה תוך זמנה שהרי לא נתנה לגבות מחיים בזה החמירו שחם הוא על כבוד אשתו שלא תתבזה בבית דין והדבר מצוי להתפיסה צררי לצורך אחריות ואף על פי שאין הפרעון מצוי התפסת הצררי מצויה מה שאין בשאר חובות כן ואף על פי שבכל מקום אמרו הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה בזו נפרע מהם שלא בשבועה גדולה חזקה ולואי שיפרע אדם בזמנו וזו אחת מאותן שמלוה על פה נגבית מן היתומים בלא שבועה וחברותיה הם חייב מודה ר"ל שצוה כן בשעת מיתתו או שמתה ומית בשמתיה כמו שיתבאר במקומו לק' קע"ד ב' הא כל שתבע מלוה על פה לאחר זמן ולא היה חייב מודה וכן אין שם שמתה ומית בשמתיה אינו גובה מן היתומים אפילו בשבועה ומה שאמרו בפרק גט פשוט קע"ו א' מלוה על פה נגבית מן היורשים פירושה בשיש בה אחת משלש דרכים שהזכרנו ובשטר ולאחר זמן גובה בשבועה:

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף ה עמוד ב

כי היכי דלא ליטרדן. אף על גב דבפרק יש בכור תנן וכו' ככתוב בתוספות עד ומיהו קשה הא דפריך לריש לקיש מכותל חצר שנפל. והרא"ש ז"ל תירץ דיש לומר דכיון דיכול לדוחקו ולבנות אין נמנע מליתן. עד כאן:
עליות דר"

וזה לשון הר"ר יונה ז"ל בעליותיו הא דמקשינן לאביי ורבא מהא דתנן כותל חצר שנפל בחזקת שלא נתן וכו' אף על גב דהתם לא מטא לידיה ממונא דחבריה שהרי לא נשתתף בהגבהת הכותל מארבע אמות ולמעלה ולא זכה בו עד שיסמוך לו כותל אחר או עד שיאמר לו רוצה אני בהגבהתך. מכל מקום לאלתר שיפרע לו חצי ההוצאה יזכה וישתתף בכותל ונמצא שירויח חבירו מכיון שפרע הלכך לאביי ורבא עביד דמקדים ופרע כיון שדעתו לסמוך כי היכי דלא ליטרדיה חברו אחר שיסמוך. עד כאן לשונו:
רשב"א

חדושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

עב"ד אינש דפרע גו זמניה מימר אמר כי מטי זמניה לא ליתי ליטרדן, ואף על גב דתנן בבכורות מת בתוך ל' יום בחזקת שלא נפדה התם שאני לפי שאין לו תובעין ולפיכך אינו חושש לפרוע תוך זמנו דהא ליכא מאן דמטריד ליה, ומיהו איכא למידק דבשלהי פ' השואל איבעיא להו שוכר אומר נתתי ומשכיר אומר לא נטלתי על מי להביא ראייה ואמר' אימת אילימא בתוך זמנו תנינא אי לאחר זמנו תנינא דתנן מת האב בתוך ל' יום בחזקת שלא נפדה אלמא אפי' בשכירות דאיכא טעמא דלא ליתי ליטרדן אמר' דתוך זמנו בחזקת שלא נתן והכין אית להו לר' יוחנן ור' ינאי ומסתמא לא פליגי אביי ורבא עלייהו, וי"ל דשאני התם דכיון דאכתי לא מחייב ליה לא מקדים ופרע מאי דלא מחייב ליה אבל הכא חיובי מחייב אלא דאכתי לא מטא זמניה: